

ita Albergh. cap. 12. n. 8. cum Bonac. Diana, & aliis. Adde, præfatum actum externum non esse ex se determinatè manifestativum erroris interni.

De Schismate, quod quidem Ecclesiam Christi dividit, negando obedientiam Summo Pontifici Romano, eodem modo est discurrendum, sicut de hæresi; nimurum, quod non possit absolvī, si sit externum cum errore in intellectu.

283 Hinc non est hæreticus, qui exterius tantum fidem negat, aut adorat idolum: quia non errat in intellectu, ac proinde non incurrit poenas, & censuras contra hæreticos latas; licet in foro externo secundum externa procedatur, & inde sit denunciandus: v. n. 230.

284 Busenbaum lib. 2. tr. 1. c. 4. dub. 3. n. 5. ait, rusticos, & alios homines simpliciores in locis hæreticorum existentes, ut in Germania, qui habentur hæretici, & tamen ratione suæ ignorantia, & simplicitatis pertinaces non sunt, posse absolvīa suis Parochis: ratio est, quia non sunt hæretici formales, & habent fidem Catholicam in Baptismo acceptam, quæ non amittitur, nisi errando pertinaciter; ita ille ex Layman.

Id contingere potest, quatenus hæretici volentes suos filios naturali odio contra fidem Catholicam crescere, eis, à pueris, Catholicos speciebus horroris tamquam lupos representant: & ita, licet possint diu in errore sine pertinacia vivere; statim ac autem est eis sufficienter propositum, Ecclesiam universalem oppositum tenere, statim incipiunt esse pertinaces.

285 Certum tamen est hæreticum esse illum, qui positivè, seu affirmativè de aliquo articulo fidei dubitat, hoc est, deliberatè judicat esse dubium; similiter & eum, qui opinativè solùm assentit rebus fidei, putans aliquem articulum fidei esse solùm probabilem. Utriusque ratio est, quia cùm fides sit certa, & infallibilis, utpote innixa testimonio divino, requiritur, ut articuli fidei certò credantur ex Dei revelatione.

286 Dixi: Opinativè solùm; quia ex vi aliqui rationis affirmare probabilem aliquem articulum, non esse hæreticum, imò laudabile, modò teneas, ex vi revelationis esse certum, docent Tamb. de fide cap. I. §. 7. n. 3. cum Castropal.

287 Et Busemb. cit. num. 2. addit, quod negativè tantum dubius, hoc est, suspendens judicium, & circa utramque partem negativè se habens, per se, & simpliciter non sit hæreticus, i. Quia non habet judicium, & con-

sequenter non habet errorē in intellectu; dummodo tamen non idèo suspendat, quod virtualiter judicet, non constare de certitudine objecti, 2. quia hæresis est infidelitas positiva.

Hinc ultra formale dubium dari debet judicium intellectus affirmantis, rem fidei non esse certam; quod judicium est hæresis. Alberg. cap. 5. n. 5. cum Portel. & Sousa.

At hoc haud mihi placet sic absolute dicunt; nam quis vel est negativè dubius circa aliquem articulum fidei, qui non est ei à parentibus, aut Parocho sufficienter propositus; & tunc sumus in casu ignorantia: vel circa articulum fidei, qui supponatur sufficienter propositus: & tunc negativè dubius est hæreticus, quia tunc suspendendo judicium, virtualiter judicat non constare de certitudine objecti; præceptum autem fidei obligat ad positive judicandum verum & certum articulum fidei sufficienter propositum.

Hinc Albergh. cum Valentia, & Sanchez, ritè excipit natos, & educatos inter hæreticos in fide non satis instructos; de iis namque dubitare licet, donec instruantur, & rectè nostræ fidei credibilitatem apprehendant:

quia in illis dubitatio, & virtuale judicium de incertitudine non est cum pertinacia multa. 288 Quando tamen dubietas oritur ex sola tentatione, uti solet accidere, cum repugnantia, & displicentia voluntatis, tunc vel non erit peccatum, sed potius materia meriti, quia actus ille intellectus erit purè naturalis; vel si peccatum, non nisi veniale: ita Summista.

QUÆ RÆS VI.

289 An in casu, quo qui incidit in heresim externam, sit excusatus ab excommunicatione Bullæ Cœnæ, sit denunciandus?

Plures à Doctoribus dantur casus, in quibus, qui incidit in heresim externam, non incidit in excommunicationem Bullæ Cœnæ.

290 Id principaliter contingit, quando hæresis, licet publica, est mère externa.

291 Alios duos referunt casus Tamb. tom. I. de Pœnis, lib. 5. cap. 5. n. 4. & 7. Bardini in selectis moralibus lib. 6. q. 5. pag. 303. & apud eos Castropal. Suarez, Sanchez, & alii; in quibus committens delictum excusat ab excommunicatione reservata in Coena Domini, & fuit metus cadens in virum constantem, aut ignorantia censuræ, ita ut qui committit heresim formalem externam, etiam cum errore in intellectu, ignorans tamen ei esse annexam excommunicationem reservatam in Coena Domini, excommunicationem non incurrat;

ac proinde possit à quolibet simplici Confessori absolvī: v. n. 296.

292 Ratio est, quia hæc est differentia inter casus reservatos Pontifici, & reservatos Episcopo, quod casus non est reservatus Pontifici, nisi cum excommunicatione conjunctus; non sic casus Episcopalis: nam Episcopi regulariter reservant delicta ratione ipsorum; unde, cùm ratione ignorantia (quæ quidem excusat ab incursione censuræ) non sit annexa delicto hæresis excommunicatione, delictum hæresis non habetur pro reservato, ac proinde potest à quolibet simplici Confessario absolvī; & è contra ignorans excommunicationem delicto Episcopali annexam, etsi non incurrat in censuram, adhuc committit casum reservatum Episcopo, ita ut non possit à quolibet Confessario absolvī.

294 Ex quo fit, quod licet ignorans, aut non adverens poenam, non incurrat in poenam, puta in excommunicationem: sciens tamen poenam, & ignorans reservationem incidat in reservationem; sicut licet ignorans, aut non adverens culpam, non incidit in reservationem; sciens tamen culpam, & ignorans reservationem, incidit in reservationem; quia licet in priori casu cadat fundamentum reservationis, nempe culpa, aut poena voluntaria, atque inde cadat reservatio; statuero in posteriori.

His verò datis & suppositis.

295 Resp. ad quæstum affirmativè; quia in foro externo secundum externa proceditur & suadetur à fortiori de blasphemia hæreticali, in quam prorumpens sine errore in intellectu est denunciandus, ex n. 210. à fortiori in casu hæresis. Qui igitur incidit in hæresim purè externam, aut in heresim formalem externam, ignorans excommunicationem Bullæ Cœnæ, est Inquisitoribus denunciandus v. n. 288.

296 Dixi: his datis. Quia (ut ritè advertit Diana p. 5. tract. 13. ref. 18.) ignorantia excommunicationis reservata in casu hæresis, non potest habere locum in nostris Regionibus Hispaniæ, & Italiæ, ubi viget S. Inquisitionis Tribunal, ex cuius præfertim contra hæreticos pervigili cura, est moraliter impossibilis ignorantia legis Ecclesiastice excommunicantis hæreticos, & maximè post Decret. Univ. Inquisit. Roman. sub Alexand. VII. de anno 1656 quod jussu DD. Inquisitorum hujus Regni Siciliæ sub datis 15. Februarii 1657. video qualibet sexta feria post octavam Assumptionis Virginis in Communib[us] Regularium publicè legi, quoque Confessarii, & Religiosi edocentur, crimen hæresis non posse etiam virtute Jubilæi absolvī; nil aliud cunctis est notius, quam crimen hæresis eriam occultum esse reservatum; imò si quis est, qui in aliquam hæresim cadat, eum experimur accuratiorem ad se occulandum ob timorem, ne deferatur ad S. Tri-

293 Hoc autem dictum est à præfatis Doctoribus de ignorantia censuræ, minimè de ignorantia reservationis: nam certum mihi est, quod qui committit heresim formalem externam, aut aliud delictum de Bullæ Cœnæ, si sciat ei esse annexam excommunicationem Coena Domini, ignoret tamen hanc esse reservatam, adhuc incidat in censuram reservatam, ita ut non possit à simplici Confessario absolvī, sed à Summo Pontifice, aut Inquisitoribus; quoniam ex communiori sententia contra aliquos ignorantia reservationis non excusat, sed reservatio regulariter incur-

Tribunal; ac proinde in nostris Regionibus moraliter & praetice loquendo non potest dari casus, quod quis in haeresim formalem externam cadat, & possit a simplici Confessario absolviri, non quidem ratione ignorantiae censoria, quia haec moraliter in nostris Regionibus non est possibilis; neque ratione metus cedantis in virum constantem, quia metus sicut possit timorem incutere ad prorumpendum in actum externum haeresis, non potest illum incutere ad habendum errorem intellectus, ut discurrenti patet.

C A P U T VII.

De libris prohibitis.

297 Libros prohibere spectat ad Summum Pontificem, quod regulariter facit per Congr. Univ. S. Officii, cuius auctoritas per totum Orbem extenditur.

298 Magistrum Sancti Palatii libros perniciosos prohibere posse, ait Bord. in Man. consult. f. 48. n. 5. Lique ex quamplurimis prohibitionibus ab eo factis, & in indice jussu Alex. VII. impresso registratis, subdit tamen; Sed puto hanc ejus potestatem non excedere Urbem, & ejus distritum; quia numquam vidi ejus prohibitiones publicari extra per Inquisidores, nisi missas vel a Papa, vel a Sacr. Congreg. signum evidens, quod ejus potestas terminatur in locis urbis, & suburbanis, ubi hoc officio fungitur, ut Inquisidores in suis Diocesisbus.

299 Libros prohibere possunt Episcopi, & Inquisidores ex Reg. 10. Indicis: Liberum sit Episcopis, aut Inquisitoribus Generalibus secundum facultatem, quam habent, eos etiam libros qui his regulis permitti videntur, prohibere, si hec in suis Regnis, aut Provinciis, vel Diocesisbus expedire judicaverint.

300 Quia autem Episcorum & Inquisitorum auctoritas contentiosa est restricta loco, & personis, ac proinde non operatur extra proprium territorium, talis prohibitus ut universaliter operetur, fieri solet vel per S. Congreg. Univer. Inquisit. coram Santissimo per totum Orbem, vel per Inquisidores Supremae Inquisitionis Hispaniarum pro cunctis Hispaniarum Regnis.

301 Generales libros suorum subditorum prohibere possunt, si absque eorum licentia fuerint impressi, aut si sint infamatorii, vel sue Religioni perniciosi; si vero contineant haeresim, aut suspicionem, id spectat ad S. Tribunal, ex n. 249.

M A T E R I A

302 Ob quam liber prohiberi solet, est quintuplex. 1. Quæ continent haereses. 2. Quæ tractat de Religione, nempe de re sacra, puta de S. Scriptura, de fide, de rebus ad Dei cultum, & Sanctorum spectantibus, de Theologia scholastica, & morali, de concionibus, de jurisdictione, & immunitate Ecclesiastica, de privilegiis Clericorum; minimè si tractet de Philosophia, de historia, &c. Imò, ut dicatur de Religione tractare, requiritur, ut de ea tractet ex professo; minimè, si obiter: v. n. 304. 3. Derebus obscenis. 4. De casibus conscientia, in quibus tamen habentur opiniones laxæ, & periculosa conscientia, aut nullam probabilitatem habentes; vel habetur aliquis error in fide, aut haeresis. 5. Qui tractat contra proximum, puta de jurisdictione unitaria, & ab altero ablata; aut continet calumnias, injurias, &c. contra Religiones, personas Religiosas, Principes, &c.

F I N I S

303 Prohibitionis. 1. Est odium haereticorum. 2. Est, ut fides illa permaneat, ut fidelium scandalum, animarumque periculum viretur, & ut pax, atque charitas in Republica Christiana servetur: v. n. 362.

I N D E X

304 Librorum prohibitorum tres constituit classes; in prima classe non tam continentur libri, quam eorum auctores, quatenus hi sunt haeretici; & horum sunt prohibiti libri tam editi, quam edendi, quia tamen haeresim continent: aut de Religione tractant, etiam si bene de ea tractent, & nullum errorem contineant, quoniam indignum est visum Ecclesie, ut Fideles ab ejus hostibus erudiantur, & doctrinam de Religione desunt, haereticum Regio Psalte increpante in Psalm. 49. Pecatori autem dixit Deus, Quare tu enarras justicias meas, & assumis testamentum meum per os tuum? v. n. 320.

305 In secunda classe continentur non Auctores, sed libri, quatenus eorum Auctores sunt Catholicci, continent tamen doctrinam non sanam, & ideo prohibentur. Duplici autem modo doctrinam non sanam continere possunt. 1. Quia continent incidenter aliquam, seu alias haereses, aut falsi dogmatis suspicionem. 2. Quia offendunt etiam in moribus tantum fidelibus afferre possunt: ut in n. 323.

306 Ex Bord. in man. Consult. f. 49. n. 57.

De Denunc. ad edita Inquisit. &c. Cap. VII.

559

Nomine suspicionis falsi dogmatis venit error, qui creditur esse contra fidem: dogma enim pium est doctrina in fide, Gloss. verb. seu potius, cap. satis 7. dist. 96. Gloss. fin. in d. 3. per caput qui Epistola 2. dist. 29. Itaque falsum dogma est error contrarius doctrinae de fide: doctrina autem fidei spe-
catur dupliciter, 1. ut talis est de fide definita, ut sunt articuli, & propositiones de fide definita, ut patet in Canonibus Conc. Tridentini, 2. in doctrina fidei aliqua sunt propositiones, quae ab aliis quibus putantur de fide, ab aliis negantur de fide: ponere exemplum in hac propositione: Papa in canonizatione Sanctorum non potest errare: aliqui dicunt, esse de fide, quod ego teneo: alii negant, ut dicitur: 45. num. 162. Haeresis ergo directe, & ex diametro opponitur fidei, falsum vero dogma, de quo est suspicion, opponitur fidei non ex diametro, sed secundum suspicionem, & opinative tantum, non definitivè ut heresis: v. n. 341.

307 Aptius exemplum est in hac propositione, Papa in Beatificatione errare non potest: nam plures Doctores, inter quos Diana p. 11. tract. 2. ref. 18. & 19. qui ritè fatentur esse de fide, quod Pontifex non possit errare in Canonizatione Sanctorum, id negant de Beatificatione: unde concludunt, quod qui negaret Beatum aliquem esse in gloria, non esset haereticus formalis, sed ejus propositio esset temeraria, quia contra communem Doctorum, & fidelium sensum: scandalosa, quia fideles à Beatorum cultu, & veneratione retraheret: impia, quia contra cultum viris beatis debitum: suspecta falsi dogmatis, quatenus est contra dogma pium, seu doctrinam opinativè de fide, in quantum quamplures Doctores docent, etiam de fide esse Romanum Pontificem in Beatificatione errare non posse, & demum suspecta de haeresi, quia sic dicens videtur negare in Papa potestatem ad beatificandum.

308 Doctores autem, qui concedunt de fide esse, Papam errare non posse in Canonizatione, & id negant de Beatificatione, propræcipua disparitate assignant, quia Canonizatio est ultimum judicium Ecclesie, quo definitur, virum Dei esse in gloria; post quod nil amplius discutitur. Beatificatio vero non est ultimum judicium, quoniam post illud antequam ad Canonizationem deveniatur, fit novum examen, testes, & miracula recipiendo; quod non fieret, si de fide esset Pontificem non posse in Beatificatione errare, nam, quod est de fide certum, ulteriori certitudine minimè eget, cum sit infallibilis veritatis.

309 In hac autem re, quæ obiter hic mihi tractanda suppetit. Dico, de fide esse Romanum Pontificem, tam in Canonizatione, quam

in Beatificatione, errare non posse, ita ut dicte eum posse errare, seu Sanctum, aut Beatum non esse in gloria, sit haereticus formalis, Bord. ref. 113. n. 15. Verricelli tract. 8. q. 24. & 25.

310 Ratio est, quia haec propositio: Romanus Pontifex in canonizatione, & beatificatione errare non potest, sequitur ex duplice præmissa de fide, videlicet, Romanus Pontifex docens Ecclesiam in iis, quæ spellant ad materiam fidei, & doctrinam morum, errare non potest, sed canonizatio, & beatificatio spectant ad materiam fidei; igitur, &c. Minor liquet, quia canonizatio, & beatificatio est actus externæ confessionis fidei contentæ in articulo de Communione Sanctorum: major constat ex Evang. Joannis cap. 14. Ego rogabo Patrem, & alium Paraclitum dabis vobis; ut maneat vobis in eternum Spiritum veritatis, & cap. 16. Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem; ex Math. cap. 18. Ubi enim sunt duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum; hinc Apostolus 1. ad Timoth. 3. inquit: Ecclesia Dei vivi, columna, & firmamentum veritatis: firmitas autem Ecclesie, & securitas eam non errandi, est fundata in firmitate capitis, & securitate non errandi Magistrum, ex Evangel. Matthæi capit. 16. Tu es Petrus, & super hanc petram adificabo Ecclesiam meam, & porta inferi non prevalebunt adversus eam.

311 Et licet Romanus Pontifex, antequam ad Beatificationem, & Canonizationem veniam, utatur testimonii hominum in se fallacium, illis tamen solùm dispositivè utitur; ad actum autem Beatificationis, & Canonizationis non devenit, nisi per interiore spiritus Sancti motionem, & assistentiam; ad quem quidem minimè deveniret, si testimonia hominum mendacia forent; quia spiritus, ubi vult, spirat, & inspiratum dicit, quod non vellit.

312 Ad disparitatem inter Beatificationem, & Canonizationem, in oppositum assignatam; Respondeo cum Verricelli tract. 8. quest. 25. novum examen pro Canonizatione non fieri de virtutibus viri Dei: neque de miraculis in vita, aut ante Beatificationem patratis, sed de perseverantia cultus, & miraculorum; unde per Beatificationem fit absolutum, & completem judicium, quod vir Dei sit in gloria: imò ut talis toti Ecclesie proponitur: hinc ubique à fidelibus Beatus certò absque formidine in gloria creditur, & ad gratias impetrandas invocatur, cum hac sola limitacione, quod uni soli Provinciæ, aut Religioni cultu Officii, & Missæ colendus proponatur, in